

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Palveluprosessin kevennys, kaavamaisuuksien purku ja virkailijan harkintavallan harkittu lisääminen ovat oikeansuuntaisia muutoksia, mutta jäävät lakiesityksessä vielä vähäisiksi TE-uudistukseen liittyviin odotuksiin ja tavoitteisiin nähden. Esitysluonnos sisältää myös uusia kaavamaisia prosesseja, joiden tarkoituksenmukaisuutta olisi tarpeen tarkastella uudelleen. Palveluiden ja palveluprosessien liian yksityiskohtainen sääntely sitoo henkilöstöresurssia liiaksi rutiineihin ja heikentää toiminnan aitoa kehittämistä ja palvelujen uudistamista. Nykyinen lainsäädäntö johtaa tiettyjen asiakasryhmien ylipalveluun ja vaikeammin työllistyvien alipalveluun. Rajallisia resursseja tulee jatkossa voida käyttää asiakaslähtöisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin työllisyysuudistukselle asetettujen tavoitteiden ja vaikuttavuudenkin näkökulmasta.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

Työnhakijan palveluprosessin keventäminen ja kaavamaisuuksien purku ovat oikeansuuntaisia muutoksia, mutta vähäisiä. Esitys sisältää myös uusia kaavamaisia elementtejä, kuten viranomaisen velvoite julkaista työhakuprofiili työnhakijan puolesta, jotka tulisi jättää pois lakiesityksestä. Kannatettavaa on, että palvelu perustuisi jatkossa nykyistä enemmän asiakkaan henkilökohtaiseen palvelutarpeeseen ja siten vähentäisi tiettyjen asiakasryhmien ylipalvelua ja enemmän palvelua tarvitsevien asiakkaiden alipalvelua. Toiminnassa tulee kiinnittää erityistä huomioita asiakkaan palvelutarpeen laadukkaaseen kartoittamiseen ja viranomaisen mahdollisuuden käyttöä harkintavaltaa.

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

Alkuhaastattelun määräajan pidentäminen viidestä kymmeneen arkipäivään on kannatettava ehdotus, koska alkuhaastatteluajan järjestäminen viiden päivän sisällä ei aina ole mahdollista. Määräajan pidentäminen lisää joustoa esimerkiksi lomakausien ja ruuhkapiikkien aikana, vaikka tavoitteena edelleen olisi järjestää alkuhaastattelu mahdollisimman nopeasti.

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

Täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen pakollisen määrän ja määrärajan sijasta asiakkaiden palvelutarpeeseen on tarkoituksenmukaista ja tukee asiakkaiden yksilöllisempää ja tehokkaampaa työnhakuprosessia. Resurssien oikeanlainen ja tehokas kohdentaminen edellyttää viranhaltijalta harkintavaltaa. Viidestä täydentävien työnhakukeskustelujen määrästä lainsäädännössä tulisikin luopua kokonaan ja siirtää harkintavaltaa työvoimaviranomaiselle järjestää keskustelut asiakkaan tarpeen mukaan.

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asioinnin laiminlyönnistä kannatettavana?

Iin kunta kannattaa jälkikäteen tapahtuvista muistutuksista luopumista resurssien ja selkeyden vuoksi. Toiminnassa pitäisi painottaa ennakoivaa informointia ja sen vahvistamista, jotta asiakkaat olisivat tietoisia velvollisuuksistaan.

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Työllistämissuunnitelman sisältöjen tarkka määrittely laissa ei ole tarkoituksenmukaista, vaan suunnitelman sisällön tulisi pohjautua asiakkaan palvelutarpeet huomioivalle harkinnalle. Työllistymissuunnitelman tarkoituksena on edistää työnhakija-asiakkaan työllistymistä ja työvoimaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus huomioida suunnitelmissa laajasti koko palveluekosysteemin tarjoamat palvelut ja mahdollisuudet.

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

Iin kunta vastustaa liian tarkkaa tapaamisten sisältöjen määrittelyä. Työvoimaviranomaisen harkintavaltaa ja joustavuutta asiakastapaamisten sisällöissä tulee lisätä. Asiakastapaamisissa viranomaiselle täytyy tarjota aidosti mahdollisuus tunnistaa työhakijoiden erilaiset lähtökohdat ja yksilölliset palvelutarpeet ja asiakastapaamisten tulee aidosti tukea ja edistää asiakkaan yksilöllistä tilannetta. Myös erilaiset ryhmäpalvelut voivat tukea ja edistää asiakkaan prosessia ja työnhakua.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

Työntarjoaminen ja työnvälistys kuuluvat työvoimaviranomaisen ydintehtäviin ja siksi työtarjousten velvoittavuus heti työnhaun alusta alkaen on kannatettavaa. Työnhakuvelvollisuuden sääntelyn yksinkertaistaminen sujuvoittaa työnvälitysprosessia.

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

Työnhakuvelvollisuus tulee asettaa myös monialaisessa työllistymissuunnitelmassa tai arvioida, onko alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamiselle tai asettamatta jättämiselle perusteita. Monialaisen tuen piirissä olevien asiakkaiden suunnitelmiin voitaisiin alkuvaiheessa sisällyttää työnhakuvelvoitteen sijasta esim. velvoite osallistua muihin asiakkaalle kohdennettuihin

tehtäviin/toimenpiteisiin. Työnhakuvelvoitetta ei tule asettaa asiakkaille, jotka eivät ole työvoimapalveluilla autettavissa.

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

Esitetyt muutokset yksinkertaistavat työnhakuvelvollisuutta koskevaa sääntelyä ja lisäävät virkailijan harkintavaltaa työnhakuvelvollisuuden asettamisessa. Sääntelyn yksinkertaistaminen ei kuitenkaan ole selkeyttänyt työnhakuvelvollisuuden asettamista monialaisen tuen piirissä olevien työnhakijoiden osalta.

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

Lin kunta kannattaa esitystä lainsäädännön yksinkertaistamisesta työnhakuvelvollisuuden osalta ja harkintavallan lisäämistä. Erityisryhmät, kuten osa-aikatyötä tekevät ja monialaisen tuen asiakkaat, tarvitsevat yksilöllistä arviointia.

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

Työvoimaviranomaisen ydintehtäviä ovat työntarjoaminen ja työnvälitys, joten työtarjousten velvoittavuus työhakija-asiakkaille heti työnhaun alusta alkaen on kannatettava muutos.

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarojousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

Esitetty muutos työtarjousten velvoittavuudesta heti työnhaun alusta alkaen on kannatettavaa ja selkiyttää asiakasprosessia ja vähentää väärinkäsityksiä. Aiempi jako ei-velvoittaviin ja velvoittaviin työnhakuihin aiheutti asiakkaissa epätietoisuutta ja lisäsi virkailijoiden työmäärää työtarjousten aikarajojen seurannassa ja selvittämisessä. Käytössämme oleva omavalmentaja- malli mahdollistaa sen, että työntarjoukset asiakkaalle tekee viranhaltija, joka tuntee asiakkaansa ja hän tilanteensa parhaiten.

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarojousia koskevaa sääntelyä?

Järjestämislain ja työttömyysturvalain yhteensovittamista tulisi vielä tarkastella tarkemmin, jotta sääntely edistäisi työvoimaviranomaisen laadukkaiden ja vaikuttavien käytänteiden kehittämistä.

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

Työnhakijan työnhakuprofiilin laatiminen ja julkaiseminen palvelualustalla on lähtökohtaisesti kannatettavaa. Sen sijaan se, että työvoimaviranomainen laatisi ja julkaisi työnhakijan työnhakuprofiilin asiakkaan puolesta, mikäli asiakas ei sitä tee vaaditussa määräajassa, ei ole kannatettavaa, koska se toisi työvoimaviranomaisille uusia velvoitteita ja lisäisi työmäärää, joka olisi poissa tarkoituksenmukaisimmista tehtävistä.

Työnhakuprofiilin lakisääteisen velvoittavuuden sijasta työnhakuprofiilin luominen ja julkaisu voitaisiin sisällyttää työnhakijan työllistymissuunnitelmaan harkinnan mukaan, mikäli alkuhaastattelussa tehtävä palvelutarvearvio tätä puoltaisi.

Tietosuojariskit on kuitenkin aiheellista tunnistaa.

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

Ei lausuttavaa.

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

Ei lausuttavaa.

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

Työvoimaviranomaisen tehtäviin kuuluu työnhakijoiden ja työnantajien kohtaannon edistäminen ja työnhakuprofiilien julkaisu voisi hyödyttää kaikkia työvoimaa julkisen työvoimapalvelun kautta hakevia yrityksiä.

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

Nuorten työnhakijoiden työllistymistä tulisi tukea kaikilla mahdollisilla tavoilla.

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

Arviot säästöistä ja työmäärän kehityksestä ovat työllisyysuudistuksen tässä vaiheessa epävarmoja ja vaikeasti arvioitavissa.

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

Työttömyysturvalakiin tulisi tehdä kirjaus monialaisen palvelutarpeen arvioinnin veloittavuudesta.

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

Esitettyjen muutosten työllisyysvaikutusten arvioiminen on haastavaa. TE-uudistuksessa kuitenkin peräänkuulutetaan parempaa vaikuttavuuden mittaamista ja tiedolla johtamista, mutta nykyisen tilastoinnin ja tietolähteiden puutteet tai keskeneräisyys eivät aidosti tue mittaamista ja arviointia.

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

Ehdotettujen muutosten vaikutusarviointi sisältää monia epävarmuuksia eikä tulisi siksi olla suorassa yhteydessä työmäärän vähenemisen arviointiin, etenkin jos sillä on vaikutusta kunnille myönnettäviin valtionosuuksiin ja vaikuttaa suoraan henkilöstövähennyksiin.

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

Ei lausuttavaa.

Muuta lausuttavaa?

Aktivointisuunnitelmat tulisi tehdä vain tarpeeseen. Yhteistyövelvoite sosiaalihuollon ammattihenkilöstön kanssa tehtävään aktivointisuunnitelmaan ei ole tarkoituksenmukainen tilanteissa, joissa henkilöllä ei ole tosiasiallista sosiaalihuollon palvelujen tarvetta.

Esitetään palvelualueiden teknistä kehittämistä (ajanvaraus, palkkatuki, nuorten hakuvelvoite).

Toivotaan mahdollisuutta anonyymipalveluun uhkatilanteissa. Anonyymien palvelun mahdollistaminen vaatii muutoksia lainsäädäntöön ja työllisyyspalvelujen asiakastietojärjestelmiin

Aalto Lea
lin kunta